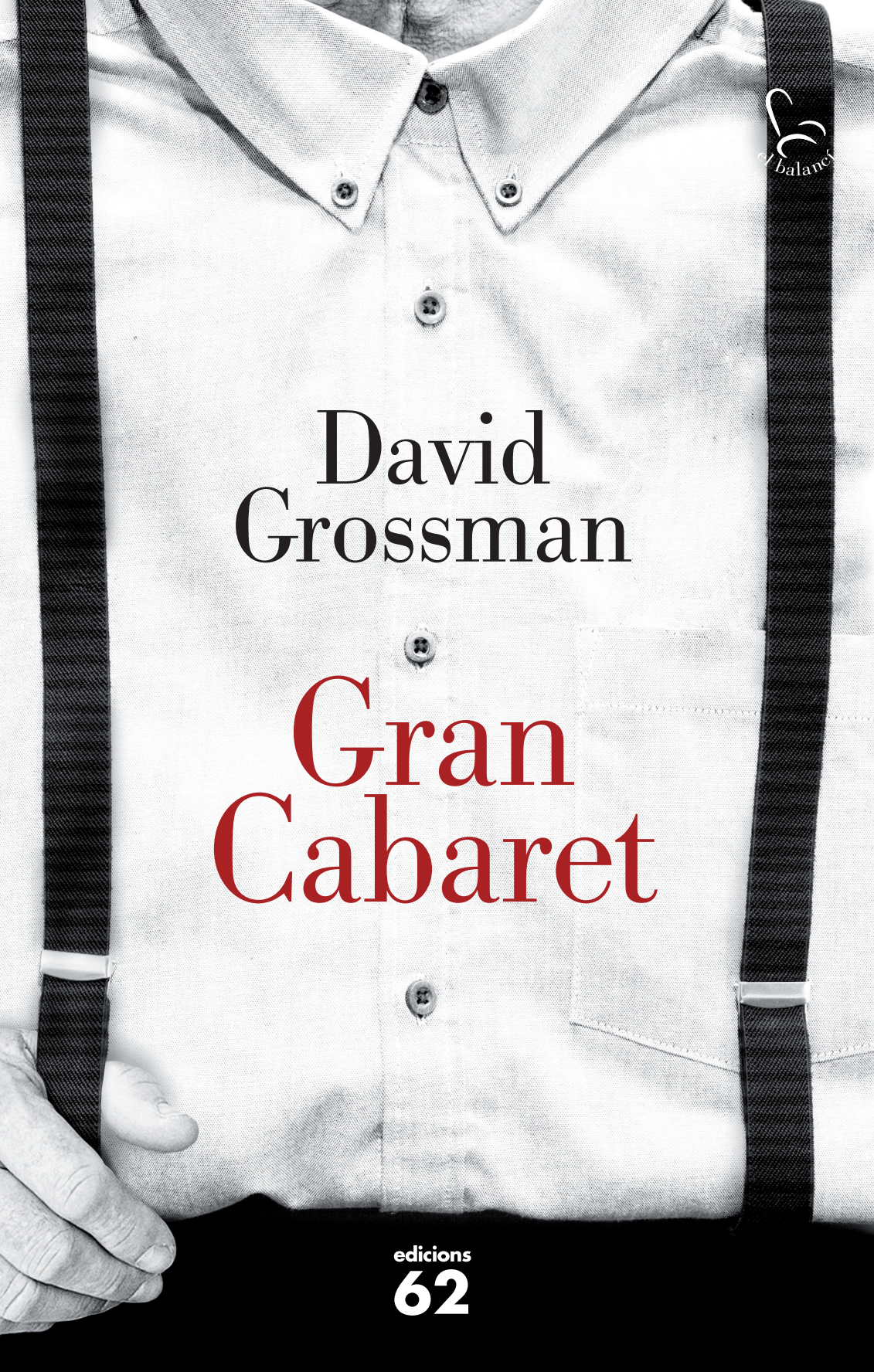

David
Grossman

Gran
Cabaret

edicions
62

DAVID GROSSMAN

Gran Cabaret

Traducció de Roser Lluch i Oms

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *Sus ekhad nikhnàs le-bar*
© David Grossman, 2011

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei.
Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447).
Tots els drets reservats.

Primera edició: març del 2015

© de la traducció: Roser Lluch i Oms, 2015

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.,
Pedro i Pons, 9-11, 08034 Barcelona
info@edicions62.cat
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Víctor Igual, s. l.
Aragó, 390 - 08013 Barcelona
Imprès a Egedsa

DIPÒSIT LEGAL: B. 4.228-2015
ISBN: 978-84-297-7430-6

—Bona nit, bona nit, boooona niiiit Cesareaaaaa, temple de l'espectacle!!!!

L'escenari encara és buit. El crit ressona darrere del teló. A poc a poc els espectadors que hi ha a la sala callen i somriuen expectants. Un home d'aspecte feble, baix i amb ulleres, entra a l'escenari d'una revolada per la porta lateral, com si li haguessin donat una empenta o una puntada de peu. Fa unes quantes passes trontollant, està a punt de caure, s'agafa al terra de fusta amb les dues mans, i aleshores, amb un moviment agut, es posa de cul enlaire. Crits i aplaudiments entre el públic. Encara entra gent a la sala des del vestíbul, xerrant en veu alta.

—Senyores i senyors —anuncia amb la boca closa l'home que seu a la taula de control i supervisa la il·luminació—, rebin amb aplaudiments Dóvale G. —L'home de l'escenari encara està en una posició de descans simiesca i duu unes enormes ulleres tortes damunt del nas. Lentament dirigeix el rostre cap a la sala, mirant a la llunyania, sense parpellejar.

—Ai, rondina, que potser no és Cesarea, això? —Se senten rialles. S'aixeca a poc a poc i s'espolsa les mans.— El meu agent s'ha tornat a fotre de mi? —Se senten crits entre el públic. L'home el mira estorat:— Què passa? Què heu dit? Tu, la de la taula set, sí, tu, felicitats pels teus llavis, et queden molt bé!

—La dona esclata a riure tapant-se la boca amb la mà. L'home està dret en un extrem de l'escenari, movent lleugerament el cos endavant i endarrere.— Sigues seriosa, preciositat, de veritat has dit *Natanya*?! —Té els ulls oberts de bat a bat, gairebé li omplen els vidres de les ulleres.— A veure si ho entenc, m'acabes de dir lúcidament i decidida que em trobo realment a Natanya i, per acabar-ho d'adobar, sense armilla antibales? —L'home, aterrit, creua les mans tapant-se les vergonyes. El públic crida satisfet. Se senten alguns xiulets. Entren unes quantes parelles més i després un grup de joves cridaners, segurament soldats de permís. La petita sala s'omple. Hi ha coneguts que se saluden amb la mà. Tres cambreres vestides amb pantalons curts i samarretes de color violeta surten de la cuina i s'escampen entre les taules.

»Tu, la dels llavis, vine —diu somrient a la dona de la taula set—, encara no he acabat amb tu, vine que en parlarem... No, perquè precisament em sembles una noia seriosa i de gust original, si ho entenc bé, pel pentinat interessant que t'ha fet, deixa-m'ho endevinar, l'arquitecte que ens va fer les mesquites al Mont del Temple de Jerusalem i el reactor nuclear de Dimona, oi? —Rialles entre el públic.— I si no vaig errat, em sembla que també ensumo molta pasta... Ho he encertat? Eh? La plutocràcia dels magnats? No? De veritat? Et diré el perquè, perquè veig un botox meravellós i també perquè t'has fet una reducció de mames que és massa. Creu-me, li tallaria les mans al cirurgià.

La dona s'enganxa els braços al cos i es tapa la boca amb les mans, entre els dits se li escapen unes rialletes nervioses de pessigolles. Mentre parla, l'home va de pressa d'un costat a l'altre de l'escenari, fregant-se les mans i observant els espectadors. Porta unes botes de vaquer amb uns talons que acompanyen el seu moviment amb cops secs.

—Només explica'm, preciosa —es posa a cridar sense mi-

rar-la—, com és que una noia intel·ligent com tu no sap que una cosa així cal dir-la amb molt de tacte, amb enginy, pensant-la, sense deixar-la anar amb un: «*Ets a Natanya! Bum!*». Què t'agafa? A una persona cal preparar-la, especialment quan és tan esprimatxada. —Amb un moviment ràpid s'aixeca la camisa de punt descolorida, entre el públic se sent un sospir incontrolat.— I doncs, no és així? —Dirigeix el tors nu als qui estan asseguts a la dreta i a l'esquerra de l'escenari i els dirigeix un ampli somriure.— Ho veieu? Pell i ossos, gairebé tot són cartílags, us ho juro, si fos cavall de mi ja n'haurien fet cola, oi? —Rialletes confuses entre el públic, bufades de rebuig.— Has d'entendre, bonica —es torna a dirigir a la dona de la taula set—, perquè ho sàpigues per a la propera vegada, que una informació com aquesta cal donar-la amb cura, sedant una mica abans la persona. Anestesià-la, per favor! Se l'anestesia delicadament al lòbul de l'orella. Felicitats, Dóvale, l'home més guapo de tots, has guanyat, t'han seleccionat per participar en un experiment especial a la zona de la plana costanera, res de gaire llarg, una hora i mitja, a tot estirar dues, és el temps màxim que una persona normal es pot exposar davant de la gent...

El públic riu i l'home se sorprèn:

—De què rieu, idiotes? De vosaltres! —El públic encara riu més. I ell:— Un moment, a veure si ho entenem, ja us han dit que només sou aquí per fer de públic teloner? —Des d'alguns racons de la sala també se senten alguns «buuu» i cops a les taules, però la majoria del públic es diverteix. A la sala hi entra una altra parella, tots dos són alts i molt prims, amb els cabells rossos i suaus saltant-los damunt el front, un noi i una noia joves, o potser dos nois, vestits de color negre lluent i amb els cascs de motoristes sota els braços. L'home de l'escenari els llança una mirada i se li fa una arruga damunt dels ulls.

Es mou sense parar. Continuament acompanya les paraules amb cops de puny ràpids a l'aire, i amb uns moviments enga-

nyosos de boxejador eludeix el seu adversari. El públic s'ho passa bé, ell es posa la mà als ulls i aguaita la sala, que ja és gairebé a les fosques.

Em busca.

—Entre nosaltres, amics, ara m'hauria de posar la mà al cor i dir-vos com em moro per Natanya, no és cert?

—Sí, és cert —li responen alguns joves del públic.

—Que bé que em fa sentir ser aquí amb vosaltres un dijous a la nit, al vostre polígon industrial fascinant, i a sobre en un soterrani, just damunt dels atractius dipòsits de radó, i treure'm del cul un enfilall d'acudits per oferir-vos-els, oi que és veritat?

—Ve-ri-tat! —respon el públic cridant.

—No, no és veritat, tot plegat és una farsa, llevat del cul, perquè, per ser-vos franc, no suportó la vostra ciutat, Natanya em fa una por de mort, una de cada dues persones que passen pel carrer em sembla que participa en el programa de protecció de testimonis, i la que fa tres que porta al maleter la primera embolicada amb un plàstic negre. Creieu-me, si no hagués de pagar la pensió a tres dones fantàstiques i a un-dos-tres-quatre-cinc, cinc fills, toco fusta —diu allargant al públic la mà ben oberta—, us ho juro, teniu davant vostre el primer home de la història que ha tingut una depressió postpart. Cinc vegades, cinc depressions postpart. De fet quatre, perquè dos van ser bessons. De fet, cinc, si comptem la depressió després del *meu* naixement. Tot i així, d'aquest enrenou us n'ha sortit una cosa bona, Natanya, la ciutat més emocionant de totes, perquè si no fos pels meus vampirs amb dents de llet, no hi hauria hagut cap possibilitat, ni una, que jo fos aquí aquesta nit pels set-cents cinquanta xéquels que en Ioav em paga, sense rebut ni cap compliment. Així doncs, vinga, germans, aquesta nit hem de fer una gran festa, hem de fer tremolar el sostre, *aplaudiments a la reina Natanya!*

Els espectadors aplaudeixen, una mica confosos pel canvi de rumb, però arrossegats pel rugit cordial i pel somriure dolç que de sobte illumina el rostre d'en Dóvale, transformant-lo. Desapareix l'expressió ascètica, amarga i burleta, i com del flaix d'una càmera fotogràfica emergeix un rostre d'intel·lectual, de cara amable i delicada, gairebé tendra, que no té res a veure amb ell ni amb el que ens escup.

Ell, sens dubte, gaudeix de la confusió que genera. Es gira lentament sobre l'eix de la cama, com un compàs, i quan ha acabat de fer el cercle el seu rostre torna a tenir arrugues i amargor:

—Vet aquí una informació joiosa, Natanya, no us creureu la loteria que us ha tocat, perquè avui, vint d'agost, és justament el meu aniversari, gràcies, moltes gràcies —ajup el cap amb modèstia—, sí, avui fa cinquanta-set anys que el món es va transformar en un lloc una mica més dolent per viure-hi, gràcies, bona gent. —Camina per l'escenari remenant el cul i ventant-se amb un ventall imaginari.— Molt bonic per part vostra, de veritat, no ho hauríeu d'haver fet, sou uns exagerats, els xecs els podeu deixar a la caixa que hi ha a la sortida, els bitllets me'ls podeu enganxar al pit en acabar la representació, els vals per anar de putes me'ls podeu posar a la mà ara mateix...

Aquí i allà alcen les copes vers ell. Entra un grup de parelles fent renou —els nois aplaudeixen mentre caminen— i s'asseuen a les taules contigües al que abans era una barra de bar. El saluden amb les mans, i les noies fins i tot el criden pel nom. Ell contreu els ulls i els torna aquella mena de salutació general vacil·lant del curt de vista. Constantment llança mirades cap a la meua taula, en un racó de la sala. Des que ha fet entrada a l'escenari que no ha parat de cercar la meua mirada. No sóc capaç de mirar-lo directament als ulls. No m'agrada l'ambient que hi ha aquí. No m'agrada l'aire que ell respira.

—Qui ja hagi fet cinquanta-set anys que aixequi la mà!
—Se n'alcen algunes. Ell les observa assentint estupefacte:—
És impressionant, Natanya! Ostres, quanta estadística de vida
heu portat! No, no és fàcil arribar a aquesta edat a casa vostra,
oi? Ioav, encén els llums de la sala, que puguem veure... He dit
cinquanta-set, senyora, no setanta-cinc... Un moment, nois,
d'un en un, hi ha prou Dóvale per a tots, sí, taula quatre, què
has dit? Tu també en tens cinquanta-set? O vuit? Sorprenent!
Profund! Un que s'anticipa al temps! I això quan has dit que
passa? Demà? Felicitats! Com et dius? Com? Ho pots repetir?
Ti... *Tiràs*? Et burles de mi? És el teu nom o el del curs de tir
que vas fer a l'exèrcit? Òndia, amic meu, quin farcell et van
carregar els pares, oi?

L'home anomenat Tiràs riu amb ganes. La seva dona gras-
soneta es recolza en ell i li acaricia la calba amb uns moviments
circulars.

—La que és al teu costat, amic, la que marca territori da-
munt teu, és la senyora Tiràs? Coratge, amic meu... No, per-
què segur que esperaves que el nom de Tiràs fos el darrer
cop que el destí et donés, oi? Només tenies tres anys quan et
vas adonar del que els teus pares t'havien fet —camina lenta-
ment per l'escenari mentre toca un violí invisible—, estaves
assegut sol i abandonat en un racó del jardí d'infants, rosega-
ves la ceba que la mare t'havia posat a la cartera, miraves els
nens que jugaven i et deies: «Ànim, Tiràs, un llamp no cau
dues vegades al mateix lloc...». *Sorpresa! Sí que cau dues vegades
al mateix lloc!* Bona nit, senyora Tiràs! Digues, preciosa, entre
amics, tens la intenció de fer-nos partícips, de dir-nos quina
entremaliadura prepares per al dia de la festa del teu marit?
No, perquè et miro i no sé per què sé el que et passa pel cap:
«Com que és el teu aniversari, estimat Tiràs, aquesta nit et
deixaré, però no provis de fer allò que vas intentar fer-me el dia
deu de juliol de 1986!». —El públic riu, la dona es cargola tant

de riure que se li fan com unes onades a la cara.— Ara, digues, Tiraseta —abaixa el volum de la veu fins a ser un murmuri—, entre nosaltres, de veritat creus que aquests collarets i cadenes poden amagar les papades? No, seriosament, ¿et sembla just que en aquesta època d'estrènyer-se el cinturó, quan el país és ple de parelles joves que s'han de conformar amb una sola papada —es passa la mà per la seva, enretirada, absent, que de vegades fa pensar en l'aspecte d'un rosegador espantat—, tu, amb la teva grandesa, te'n permetis dues, més ben dit, tres? Senyora, amb la pell d'aquest pap es podria fer una altra filera de tendes de campanya dels indignats al bulevard Rothschild!

Se senten rialles entre el públic. La de la dona, una mica tensa.

—A propòsit, Natanya, ja que hem parlat de la meua teoria econòmica, vull fer esment des d'ara mateix, perquè no n'hi hagi cap dubte, que estic a favor d'una reforma integral dels mercats de capital! —En Dóvale fa una pausa, esbufega, es posa les mans als malucs i diu amb ironia:— Ostres, sóc un geni, em surten paraules de la boca que ni jo mateix entenc! Escolteu-me bé, almenys fa deu minuts que he pres la determinació que els impostos s'han de pagar únicament i exclusiva segons el pes de la persona, impost a la carn! —Em torna a ullar, amb una mirada sorpresa, gairebé aterrida, que intenta treure'm de dins el noi esprimatxat que ell recorda.— Digueu-me, què hi ha més just que això? És la cosa més objectiva del món! —Es torna a arremangar la camisa fins a la barbeta, aquesta vegada cargolant-la cap amunt amb un lent moviment seductor, mostrant-nos el ventre enfonsat, amb una cicatriu de banda a banda, el pit estret, les costelles esfereïdorament sobresortides i la pell del damunt tensa, pansida i plena de llagues.— Podria ser segons les papades, hem dit, però em sembla que hi podria haver diferents escales impositives. —Encara amb la camisa arremangada. Alguns el miren amb pànic, altres

tomben el cap. L'aire s'escapa de les boques provocant uns xiulets sords. Ell examina les respostes amb un desfici evident, golut.— Exigeixo un impost a la carn progressiu! El càlcul impositiu s'hauria de fer a partir dels mitxelins de l'abdomen, del ventre, de les natges, de les cuixes, de la cel·lulitis, de les tetes dels homes i d'això que tremola aquí dalt dels braços de les dones! El més bonic del meu mètode és que no hi ha ni malentesos ni interpretacions: T'has engreixat, doncs pagues! —A poc a poc deixa que la camisa caigui.— Francament, de fet, no entenc per què s'ha de fer pagar impostos a qui guanya diners. Què hi té a veure? Escolteu atentament, Natanya, escolteu-me bé: Els impostos s'han de fer pagar únicament i exclusiva a aquell de qui l'estat té prou fonaments per sospitar que les coses li van bé: està content, és jove, està sa, és optimista, folla de nit i xiula de dia. Només a aquestes persones detestables, a aquestes, se'ls ha d'arrencar la pell sense compassió!

La major part del públic aplaudeix amb simpatia, però uns quants, els joves, arrodoneixen els llavis i l'escriassen amb menyspreu. En Dóvale s'eixuga la suor del front i de les galtes amb un enorme mocador vermell de pallasso de circ, i deixa que els dos bàndols s'ataquin mútuament, a gust. Mentrestant, recupera la respiració, es fa ombra als ulls amb la mà, torna a cercar la meua mirada i s'hi queda aferrat. I ara... Un parpelleig compartit que, llevat de nosaltres dos, ningú, això espero, pot comprendre. «Has vingut», diu la seva mirada, «mira el que el temps ens ha fet, sóc davant teu, no em compadeixis».

De seguida es tomba i alça una mà per calmar el públic:

—Com? No ho he sentit. Parla més alt, taula nou, sí, però abans explica'm com ho feu, això, perquè mai no he aconseguit entendre-ho... Què vull dir? Doncs això d'ajuntar les celles! No, no m'ho puc creure, ensenya-m'ho, cosint-les l'una amb l'altra? És quelcom que us ensenyen a fer al campament d'ins-

trucció de la vostra ètnia? —En algunes taules piquen fort de mans, descontents. En Dóvale els fa parar amb un moviment incidental de la mà:— Parla, taula nou, parla lliurement, pago jo la comunicació. Què has dit? No és cap acudit, Gargamel, sí, és el meu aniversari, just en aquest moment, aproximadament en aquesta hora, a l'antic hospital Hadassa de Jerusalem, la meva mare, Sara Grinstein, anava de part! Sembla mentida, oi? Una dona que, segons ella mateixa pretenia, només volia el meu bé, i tanmateix em va parir! No, perquè penseu quants judicis, empresonaments, investigacions i sèries policíiques es fan per assassinat, i jo encara no he sentit a dir que n'hi hagi hagut cap per part! Ni premeditat, ni negligent, ni involuntari, ni tan sols per instigació al part! I recordeu que es tracta d'un delicte la víctima del qual és un menor! —Obre la boca i es venta la cara amb les mans, com si s'ofegué:— Hi ha un jutge a la sala? O un advocat?

Jo m'encongeixo a la cadira. No permeto que la seva mirada m'atrapi. Per sort, tres parelles joves que estan assegudes a poca distància li fan senyals amb les mans. És evident que són estudiants de dret en una de les escoles universitàries.

—Fora! —crida ell amb una veu amenaçadora i sacsejant mans i peus, i el públic els xiula—. L'àngel de la mort —diu en Dóvale rient sense alè— va a un advocat i li diu que l'ha anat a buscar. L'avocat plora i gemega: «Però si només tinc quaranta anys!». «No, si es tenen presents les hores que has facturat als clients!». —Fa una pirueta ràpida de boxa i un gir complet sobre l'eix del cos. Els estudiants riuen més que els altres.

»Ara, pel que fa a la meva mare. —Es posa seriós.— Atenció, per favor, senyores i senyors del jurat, es tracta d'una qüestió de vida o mort. Les males llengües deien, jo només cito, que quan després del part em van posar als seus braços va semblar que somreia, que potser fins i tot va somriure *de felicitat*. Res de tot això, els ho dic, eren rumors maliciosos i una

calúmnia grollera! —El públic riu. De cop i volta s'agenolla damunt l'escenari i acotxa el cap:— Perdona, mare, he parlat malament de tu, t'he traït i t'he tornat a vendre per una fotesa. Sóc un puta, no me'n puc estar... —D'un bot es posa dret. Sembla que aquest redreçament ràpid l'ha marejat perquè es balanceja.— Ara seriosament, sense bromes, era la mare més bonica del món, us ho juro, ja no n'hi ha, de dones com ella, tenia els ulls blaus i grans —obre completament les mans davant del públic—, i jo recordo el blau resplendent i penetrant dels seus ulls quan era un nen, i era la persona més pertorbada del món, i la més trista —assenyala una llàgrima sota l'ull i la boca arrodonida en un somriure—. És el que ens va tocar, cap queixa, i el pare, en el fons, era prou normal —s'atura, es grata enèrgicament les puntes dels cabells a ambdós costats del cap—, bé... Un minut i torno amb alguna cosa... Sí! Era un barber extraordinari, i mai no em va cobrar res tot i que això anava en contra dels seus principis.

Torna a llançar-me una mirada. Verifica si ric. Però jo ni tan sols intento fer-ho veure. Demano una cervesa i una cope-ta de vodka. Com ell ha dit, cal un sedant per superar això.

Un sedant? A mi em cal una anestèsia total.

Torna a córrer d'un costat a l'altre. Com si ell mateix s'empenyés cap endavant. Un focus l'il·lumina des de dalt i unes ombres plenes de vida l'acompanyen, i el seu moviment es reflecteix, amb una dilació estranya, en les corbes de la gran gerra de coure que té darrere seu, tocant a la paret, potser el romanent d'una representació que s'havia fet aquí.

—A propòsit del meu naixement, Natanya, dediquem mig minut a aquest esdeveniment còsmic, perquè jo... Ei, no em vegeu al capdamunt del capdamunt del món de la faràndula, com una icona sexual pertorbada de l'espectacle. Jo, en el seu moment, a l'alba de la meva autobiografia, per abreujar, quan era petit, estava ben fotut, m'havien fet totes les connexions a

l'inrevés, no us podeu imaginar quina mena de nen era... No, de veritat —somriu—, teniu ganes de riure, Natanya? De veritat que voleu riure? Quina pregunta més estúpida —diu censurant-se—. Ei! Això és una comèdia en viu, un monòleg còmic, no te n'has adonat, *idiot!*? —Es dona una plantofada al front amb la mà plana i amb una força increïble:— Per això han vingut aquí! Per riure's de tu! No és cert, amics?

Ha estat un cop terrible, aquesta plantofada al front. Un esclat de violència inesperada. La fugida d'una informació tèrbola que pertany a un indret absolutament diferent. El silenci és absolut. Algú rosega un caramel i el sorollet se sent a tota la sala. Per què va insistir que vinguéssis? No sé per què ha de contractar un sicari, penso, ell sol se'n surt prou bé.

—Escolteu una història —s'exclama en Dóvale com si el cop no hagués succeït, com si al front no hi tingués una taca blanca que s'anava tornant vermella ni dugués les ulleres tortes—. Una vegada, potser tenia dotze anys, vaig decidir que havia d'investigar què havia passat nou mesos abans del meu naixement perquè el pare s'excités i s'abalancés d'aquella manera damunt la mare. Heu de comprendre que, llevat de mi mateix, no hi havia hagut cap prova d'activitat volcànica als seus pantalons. No és que no l'estimés, escolteu-me bé, tot el que aquella persona feia a la vida d'ençà que obria els ulls al matí fins que se n'anava a dormir, tots els negocis tèrbols amb els magatzems, els ciclomotors, les peces de recanvi, els par-racs, les cremalleres i els trucs. Entre parèntesis, feu com si entenguéssiu de què parlo, molt bé, Natanya. Per a ell, totes aquestes tonteries, més que pel guanyapà, més que per tot, les feia per impressionar-la, per arrencar-li un somriure, perquè li fes carícies al cap: «bon gosset, bon gosset». Hi ha homes que escriuen poesies a la seva estimada, no és cert?

—Cert —responen algunes veus del públic, encara una mica espantat.